

Onderwerp

Goedkeuringsbesluit dijkversterking Tiel-Waardenburg

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Inleiding

Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland hebben van het college van dijkgraaf en heemraden van Waterschap Rivierenland bij brief van 17 mei 2021 het verzoek ontvangen tot goedkeuring van het projectplan “Dijkversterking Tiel-Waardenburg”, zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland op 23 april 2021. Dit besluit bevat de beoordeling van het projectplan en de goedkeuring die op grond van artikel 5.7, eerste lid, van de Waterwet is vereist.

Projectbeschrijving

Het dijktraject Tiel-Waardenburg ligt aan de noordzijde van de Waal in de provincie Gelderland. De oostelijke grens wordt bepaald door de bebouwing van Tiel tussen de Waal en de Linge. Aan de westzijde wordt het traject begrensd door de spoorlijn en de A2.

De dijk tussen Tiel en Waardenburg moet worden versterkt over het gehele traject van in totaal 19,3 km. De dijk is de noordelijke grens van het Natura 2000-gebied Rijntakken. De Groene Ontwikkelingszone en het Gelders Natuur Netwerk overlappen deels met dit Natura 2000-gebied.

De huidige Waaldijk heeft steile taluds, is hoog en markeert de grens van het binnendijkse en buitendijkse gebied. De dijk is een dominante ruimtelijke structuur en rijgt de dorpen tussen Tiel en Waardenburg aan. De dijk is aangelegd op de oeverwal, meermalen verlegd vanwege druk van de Waal en verschoven bij dijkverbeteringen.

Het doel van dijkversterkingsproject Tiel – Waardenburg is dat de dijk tussen Tiel en Waardenburg gaat voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen uit de Waterwet (2017) om het achterland te beschermen tegen overstromingen. De dijkversterking is onderdeel van het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), waarin Rijkswaterstaat en de waterschappen voorzien in versterking van de primaire waterkeringen langs de grote rivieren. Naast het realiseren van een veilige dijk, heeft het project als doel om de dijk goed in te passen en waar mogelijk meerwaarde te creëren voor de functies op en om de dijk – de meekoppelkansen.

De HWBP-verkenning Tiel-Waardenburg was tot juni 2018 geïntegreerd in de MIRT-Verkenning Varik-Heesselt. In juni 2018 heeft de minister de voorkeursbeslissing genomen: ‘Dijkversterking met natuur- en watercompensatie in de uiterwaarden’. Daarmee viel de aanleg van een binnendijkse hoogwatergeul in het gebied af als oplossing voor de waterveiligheid.

De dijk moet vanwege de volgende faalmechanismen worden versterkt:

- De gehele dijk tussen Tiel en Waardenburg heeft een hoogtetekort, waardoor bij extreem hoge rivierafvoeren het water over de dijk kan komen (via overloop of overslag). De dijk moet in de eindsituatie met gemiddeld 0,4 meter worden verhoogd. Daarbij wordt de dijk ook breder dan hij nu is.
- Vrijwel de gehele dijk tussen Tiel en Waardenburg voldoet niet aan de eisen met betrekking tot binnenwaartse (macro)stabiliteit. Dit betekent dat de dijk in situaties met extreem hoge waterstanden op de rivier door de waterdruk naar binnen toe kan bezwijken.
- Een groot deel van de dijk voldoet niet aan de eisen ten aanzien van piping. Dit betekent dat bij extreem hoge waterstanden als gevolg van grondwaterstroming door zandbanen in de ondergrond zand kan uitspoelen, waardoor de dijk instabiel wordt. Piping wordt maar in een deel van de dijkvakken die volgens de huidige inzichten niet aan de norm voldoen als urgente opgave beschouwd waar op korte termijn voorzieningen moeten worden getroffen. Overige situaties worden als niet urgent beschouwd.

Om het ontwerpproces zo goed mogelijk te laten aansluiten bij ruimtelijke kenmerken en om het ontwerpproces behapbaar te maken, is het dijktraject op basis van ruimtelijke kenmerken opgesplitst in negen deelgebieden. Het plangebied kenmerkt zich voor alle deelgebieden door relatief veel bebouwing en hoge landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden aan de binnendijkse zijde, en hoge natuurwaarden aan de buitendijkse zijde van de dijk. De dijkversterkingsmaatregelen moeten goed worden ingepast in het rivierenlandschap en het woon-, leef- en werkmilieu. Bestaande functies en objecten worden daarbij zo veel mogelijk behouden of teruggebracht.

Wettelijk kader

In artikel 5.4 van de Waterwet is bepaald dat voor de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk door de waterbeheerder een projectplan moet worden opgesteld. Paragraaf 5.2 van de Waterwet verklaart op projectplannen tot aanleg, verlegging of versterking van primaire waterkeringen de projectprocedure van toepassing. Dat houdt onder meer in dat het projectplan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft. De grondslag voor goedkeuring van het projectplan is opgenomen in artikel 5.7, eerste lid, van de Waterwet. Daarin is bepaald dat de goedkeuring slechts kan worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

Daarnaast is het projectplan m.e.r.-beoordelingsplichtig op grond van onderdeel D 3.2 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage. Onderdeel D 3.2 betreft de wijziging van een primaire waterkering, waarvoor Gedeputeerde Staten bevoegd gezag is.

Toetsing projectplan

Om te beoordelen of het projectplan in strijd is met het recht of het algemeen belang zijn zowel de procedure als de inhoud getoetst. In dit geval zijn daarbij de volgende aspecten van belang:

- Procedure milieueffectrapportage.
- Waterveiligheid.
- Ruimtelijke inpassing.
- De eisen die de Waterwet aan het projectplan stelt.
- Coördinatie en zienswijzen.

Procedure milieueffectrapportage

Het projectplan op grond van de Waterwet kent een uitgebreide voorbereiding. Daartoe is de procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Die procedure voorziet in een borging van de milieubelangen voor het project. De kern van de procedure voor de milieueffectrapportage is het in beeld brengen van milieueffecten, waarbij het verschil tussen de huidige en toekomstige milieusituatie inzichtelijk wordt gemaakt. Daarnaast verschaft de m.e.r. omgevingsinformatie voor de wijziging van bestemmingsplannen en biedt het mogelijkheden om omwonenden te betrekken bij de keuzes die gemaakt moeten worden in de voorbereiding. Door het organiseren van gezamenlijke voorlichtingsbijeenkomsten en individuele gesprekken zijn bewoners en belanghebbenden op de hoogte gehouden van de voortgang en bij de besluitvorming betrokken.

Gedeputeerde Staten zijn in het kader van het goedkeuringsbesluit op grond van artikel 5.7 van de Waterwet bevoegd gezag voor de m.e.r. Dat betekent dat Gedeputeerde Staten goedkeuring aan het projectplan kunnen verlenen indien het milieueffectrapport (MER) voldoet aan de wettelijke eisen en geen onjuistheden bevat.

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) markeert de start van de m.e.r. Deze NRD is bedoeld om betrokkenen vooraf te informeren en raadplegen over de gewenste inhoud en diepgang van het op te stellen MER.

In 2016 is de m.e.r.-procedure voor het destijds gecombineerde project dijkversterking Tiel-Waardenburg en MIRT-Verkenning Varik-Heesselt gestart met een NRD. Op basis van de ingekomen zienswijzen en adviezen hebben Gedeputeerde Staten advies gegeven over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER.

MER in twee fasen

In de NRD is aangegeven dat voor het project is gekozen voor een MER in twee delen: een Globaal MER in de verkenningfase ten behoeve van de voorkeursbeslissing en een Specifiek MER in de planuitwerkingsfase bij de te nemen besluiten. Voor beide delen van het MER is in de NRD een beoordelingskader opgenomen.

Datum

8 juli 2021

Zaaknummer

2020-014394

Blad

4 van 8

De verkenningsfase van de dijkversterking Tiel-Waardenburg was tot juni 2018 geïntegreerd in de MIRT-Verkenning Varik-Heesselt. In deze verkenning is door Waterschap Rivierenland, provincie Gelderland, de toenmalige gemeente Neerijnen en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat de combinatie van dijkversterking en rivierverruiming onderzocht. Daarvoor zijn in de verkenning drie alternatieven in het Globaal MER onderzocht:

1. Alleen dijkversterking.
2. Dijkversterking, gecombineerd met rivierverruiming door middel van een binnendijkse hoogwatergeul bij Varik en Heesselt.
3. Dijkversterking, gecombineerd met rivierverruimende maatregelen in de uiterwaarden.

In juni 2018 heeft de minister de voorkeursbeslissing genomen: 'Dijkversterking met natuur- en watercompensatie in de uiterwaarden'. Vervolgens heeft het waterschap in het najaar van 2018 op basis van de Nota Voorkeursvariant en de Effectenstudie het voorkeursalternatief voor de dijk vastgesteld.

Het Specifiek MER is vervolgens opgesteld ten behoeve van het projectplan en het uiteindelijke goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten. Dit MER is tezamen met het ontwerp-projectplan en de overige besluiten ter inzage gelegd.

Advies Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.)

In haar advies heeft de Commissie m.e.r. aangegeven dat het (Specifiek) MER helder en navolgbaar is geschreven. Samen met de achtergrondrapporten bevat het veel gedetailleerde en nuttige informatie voor de te nemen besluiten. Op één punt mist de Commissie bij de toetsing van het MER nog informatie. Het betreft de effecten op de historisch-morfologische waarden van de dijk door het verplaatsen van de huidige dijk. Het waterschap heeft naar aanleiding van het voorlopig toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. een aanvulling opgesteld voor het onderdeel cultuurhistorie. De Commissie is met inachtneming van deze aanvulling van oordeel dat het MER en de aanvulling tezamen voldoende informatie bevatten voor de besluitvorming over de dijkversterking.

Conclusie m.e.r.

Met de keuze van het voorkeursalternatief en het onderzoek van de milieueffecten daarvan is in het MER de basis gelegd voor het projectplan. De procedure is op juiste wijze doorlopen en het MER voldoet aan de eisen die de wet eraan stelt. Het bevat informatie over de relevante kenmerken van de activiteit en de effecten daarvan op het milieu alsmede waar nodig de maatregelen om nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken. Nu ook de Commissie positief heeft geadviseerd kan het MER ten grondslag worden gelegd aan het projectplan en, in het verlengde daarvan, het goedkeuringsbesluit.

Waterveiligheid

Het ontwerp van de dijk is primair gericht op het voldoen aan de norm voor waterveiligheid. Voor de dijk tussen Tiel en Waardenburg ligt de norm (wettelijke ondergrens) op een overstromingskans van 1/10.000 per jaar. De waterveiligheidsnorm is het uitgangspunt voor het ontwerp van de verschillende deelgebieden in het projectplan. Dit ontwerp is door het waterschap met het HWBP als financier afgestemd en goed bevonden. Daardoor is de waterveiligheid na realisatie van het project voor de toekomst gewaarborgd. De versterkte dijk voldoet conform huidige inzichten na realisatie (in 2025) voor 50 jaar aan de norm (tot zichtjaar 2075). Voor constructies geldt dat deze na 2075 aangepast moeten kunnen worden om de levensduur te verlengen met nog eens 50 jaar.

Ruimtelijke inpassing

Naast de bescherming tegen overstroming dient het projectplan rekening te houden met de inpassing in de bestaande ruimtelijke ordening, landschappelijke inpassing, ruimtelijke kwaliteit en met geplande of gewenste gebiedsontwikkelingen.

Ten aanzien van het aspect ruimtelijke kwaliteit zijn drie leidende principes toegepast:

- *De dijk als herkenbaar element: eenheid en verscheidenheid*
De dijk is de belangrijkste samenbindende structuur in het dijklandschap. Met eenheid wordt bedoeld dat na uitvoering van de dijkverbetering de dijk van begin tot eind herkenbaar is als één en dezelfde dijk. Verscheidenheid gaat om de verschillende dijk-subtypen en maatwerklocaties die zorgen voor variatie in het dwarsprofiel van de dijk.
- *Het gevarieerde landschap van de dijkzone is behouden en versterkt en ‘raakt’ de dijk*
Zowel binnen- als buitendijks worden landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden waar mogelijk behouden. Waar kwaliteiten verdwijnen worden ze zo mogelijk ter plekke gecompenseerd door het ontwikkelen van nieuwe kwaliteiten.
- *De dijk als as voor ontwikkeling*
Nieuwe ontwikkelingen dienen mogelijk te blijven op en rond de dijk. Daarbij kan gedacht worden aan nieuwe dijkwoningen, horeca met zicht op de rivier, extra recreatieve toegangen van en naar de dijk.

Reeds bij de keuze van het voorkeursalternatief is ruimtelijke inpassing in het MER in kaart gebracht. Ook is in het ontwerp rekening gehouden met de bestaande bestemmingen en zijn in overleg met de partners in het project meekoppelkansen gedefinieerd. Daardoor is bijvoorbeeld op onderdelen het ruimtebeslag van de dijkversterking beperkt door te kiezen voor een constructie ter voorkoming van piping.

Ook biedt het ontwerp ruimte voor de realisatie van de ruimtelijke kwaliteitsimpuls Gastvrije Waaldijk: de 80 km. lange iconische, aantrekkelijke, verkeersveilige en duurzame (fiets)route die de rivier beleefbaar maakt, cultuurhistorische relictten weer zichtbaar maakt, en de natuurlijke uiterwaarden als een 'rivierpark' voor bewoners van het rivierengebied ontsluit. Hiermee wordt tevens uitvoering gegeven aan de Samenwerkingsovereenkomst Gastvrije Waaldijk van waterschap, gemeenten en provincie.

Waar nodig zijn of worden bestemmingsplannen aangepast om ruimte te bieden voor de dijkversterking. Deze aanpassingsbesluiten zijn betrokken in de coördinatie waarin de projectprocedure op grond van de Waterwet voorziet. Op die manier is de planologische inpassing van de dijkversterking verzekerd.

De eisen die de Waterwet aan het projectplan stelt

In artikel 5.4, tweede lid, van de Waterwet staat dat het projectplan ten minste een beschrijving van het betrokken werk en de wijze waarop dat zal worden uitgevoerd bevat, alsmede een beschrijving van de te treffen voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk.

Nu in hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5 van het projectplan het ontwerp van de waterkering en de uitvoering daarvan zijn beschreven, is aan de eerste twee eisen voldaan. In deze hoofdstukken is uitgelegd hoe men aan de hand van het MER tot de keuze van het voorkeursalternatief is gekomen. Ook is een nadere ontwerpdetailering per deelgebied en per dijkvak gegeven. De realisatie van de dijkversterking vindt plaats tussen 2022 en 2026. Tijdens deze periode wordt de dijk tussen Tiel en Waardenburg in etappes versterkt.

In hoofdstuk 6 zijn de effecten van de aanleg en de nieuwe situatie getoetst aan de doelstellingen van de Waterwet ten aanzien van waterkwantiteit, waterkwaliteit en maatschappelijke functies van watersystemen. Er zijn geen negatieve effecten die de uitvoering van het plan in de weg staan. Waar nodig zijn de mitigerende of compenserende maatregelen beschreven. Daarnaast zijn in hoofdstuk 7 de voorzieningen voor aankoop en gebruik van gronden alsmede de wettelijke waarborgen voor eventuele financiële schade als gevolg van (de uitvoering van) het project beschreven. Daarmee is tevens voldaan aan de eis dat het plan de te treffen voorzieningen gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk bevat.

Coördinatie en zienswijzen

Zoals voorgeschreven in de Waterwet, bevorderen Gedeputeerde Staten een gecoördineerde voorbereiding van de besluiten die nodig zijn ter uitvoering van het projectplan, waaronder bestemmingsplannen, omgevingsvergunningen en vergunningen op grond van de Wet natuurbescherming.

Datum

8 juli 2021

Zaaknummer

2020-014394

Blad

7 van 8

Deze (ontwerp)besluiten hebben in de periode van 1 december 2020 t/m 18 januari 2021 ter inzage gelegen. Er zijn daarop 86 zienswijzen ingediend. De zienswijzen leiden tot een aantal wijzigingen in het projectplan Waterwet, de bestemmingsplannen van de gemeenten West Betuwe en Tiel en de omgevingsvergunning activiteit bouwen van de gemeente West Betuwe. Het betreffen hoofdzakelijk wijzigingen op perceels- en dijkvakniveau.

Voor de beantwoording van de zienswijzen en de motivering van eventuele aanpassingen van de besluiten wordt verwezen naar de Nota van Antwoord.

Wijziging Molenblok

Naar aanleiding van recente ontwikkelingen heeft het waterschap inmiddels voor twee woningbouwlocaties, Molenblok en Slingerbos, een alternatief dijkontwerp in onderzoek. Voor Molenblok zou dat betekenen dat de versterking met grond over een lengte van ongeveer 150 meter wordt gewijzigd in een constructie. Daarvoor is een wijziging van het projectplan Waterwet en de omgevingsvergunning voor het bouwen noodzakelijk. Voor een gewijzigd ontwerp van Slingerbos is geen wijziging van het projectplan noodzakelijk. Omdat de alternatieven nog niet zijn uitgewerkt en het waterschapsbestuur over de wijziging van het projectplan voor Molenblok nog moet besluiten, blijft deze wijziging in het kader van dit goedkeuringsbesluit buiten beschouwing. Het projectplan wordt dus beoordeeld in de vorm waarin het op 23 april 2021 door het algemeen bestuur van het waterschap is vastgesteld. In dat verband zijn wij van oordeel dat het onderzoek naar een alternatief ontwerp voor Molenblok en Slingerbos en een mogelijke wijziging van het projectplan voor de locatie Molenblok niet leidt tot de conclusie dat het huidige ontwerp voor die locatie in strijd is met het recht of het algemeen belang. Voor wat betreft het vervolg van de procedure merken wij daarbij op dat ook het wijzigingsbesluit aan goedkeuring onderworpen is.

Conclusie

Het MER en het projectplan geven, mede op basis van een zorgvuldig omgevingsproces, een zorgvuldige en gemotiveerde beschrijving van de gemaakte keuzes, het voorkeursalternatief, het dijkontwerp, de eisen aan de uitvoering alsmede een volledige inventarisatie van de (milieu)effecten en de voorwaarden die omwille hiervan aan de uitvoering worden gesteld. Voorts is het projectplan ruimtelijk aanvaardbaar en zijn de benodigde bestemmingsplannen en andere uitvoeringsbesluiten betrokken in de coördinatie in het kader van de projectprocedure. Daarmee is de uitvoerbaarheid van het projectplan verzekerd. Nu ook de procedure conform de wettelijke voorschriften is doorlopen, achten wij het projectplan niet in strijd met het recht of het algemeen belang.

Besluiten

Gezien het voorgaande en gelet op artikel 5.7 van de Waterwet en artikel 10:27 van de Algemene wet bestuursrecht besluiten wij het projectplan Dijkversterking Tiel-Waardenburg, zoals vastgesteld door het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland op 23 april 2021, goed te keuren.

Datum

8 juli 2021

Zaaknummer

2020-014394

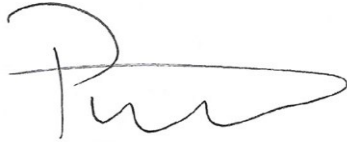
Blad

8 van 8

Beroep

Tegen dit goedkeuringsbesluit kunnen belanghebbenden na de gelijktijdige bekendmaking van dit besluit en de gecoördineerd voorbereide uitvoeringsbesluiten gedurende een termijn van zes weken beroep instellen in eerste en enige aanleg bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Dit besluit valt onder de Crisis- en herstelwet. Ingevolge deze wet en het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet dienen de beroepsgronden in het beroepsschrift te worden opgenomen en kunnen deze na afloop van de beroepstermijn niet meer worden aangevuld en wordt het beroep niet-ontvankelijk verklaard, indien binnen de beroepstermijn geen beroepsgronden zijn ingediend.

Namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Peter van 't Hoog', with a large, stylized initial 'P' and a long horizontal stroke.

Peter van 't Hoog
Gedeputeerde voor Water